

ÇİĞDEM EĞİTİM, ÇEVRE VE DAYANIŞMA DERNEĞİ (ÇİĞDEMİM DERNEĞİ)

TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ VE ŞİDDETE SIFIR TOLERANS POLİTİKA BELGESİ

Amaç

Çığdem Eğitim, Çevre ve Dayanışma Derneği (Çığdemim Derneği) Politika Belgesi derneğin toplumsal cinsiyet eşitliği politikasını ve her türlü ayrımcı dil ve yaklaşıma karşı tutumunu, şiddet ve tacize karşı kurumsal politik yaklaşımını ortaya koymak üzere hazırlanmıştır.

Bu politika belgesi ile hem toplumsal cinsiyet eşitliğini esas alan duyarlı bir yapı oluşturmayı hem de toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve tacizi de kapsayacak şekilde, ayrımcılık, şiddet ve tacizden arındırılmış güvenli ve barışçıl bir ortamın sağlanmasını, mahalle sakinleri tarafından benimsenmesini ve bu doğrultuda gerekli önlemlerin alınmasını amaçlamaktadır.

Kapsam

Bu Politika Belgesi, şiddet ve taciz vakaları karşısında unvanları ve konumları ne olursa olsun Çığdemim Derneği'nin üyelerini, bütün çalışanlarını (tam zamanlı ve yarı zamanlı), bursiyerlerini, gönüllülerini, Dernek faaliyetlerine katılan kişileri, işbirliği içinde bulunan paydaş ve iş ortaklarını kapsamaktadır. Hayvanlara yönelik her türlü şiddet ve taciz eylemi ile ekosisteme dahil tüm canlılara karşı eylemler de bu politika belgesi kapsamında değerlendirilecektir. Bu taraflar arasında yaşanacak ve Dernek ortamına ve işleyişine etkisi olabilecek her türlü ayrımcılık, şiddet ve taciz eylemi bu Politika Belgesi kapsamında değerlendirilecektir.

Dayanak:

Bu belge hazırlanırken;

- “BM Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi” (CEDAW),
- “Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadele Hakkındaki Avrupa Konseyi Sözleşmesi” (İstanbul Sözleşmesi),
- “İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi”
- “ILO 190 Sayılı Çalışma Yaşamında Şiddet ve Tacizin Ortadan Kaldırılmasına Yönelik Sözleşmesi” (C190),
- “T.C. Anayasası”
- “Türk Medeni Kanunu”
- “Türk Ceza Kanunu”
- “İş Kanunu”
- “5253 Sayılı Dernekler Kanunu”
- “6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun” kapsamında tanımlanan haklar, ilkeler ve taahhütlerle ilişkili yükümlülükler esas alınmıştır.
- Çığdemim Derneği Çocuk Koruma Politika Belgesi
- Bunlara ek olarak UNESCO Hayvan Hakları Evrensel Bildirgesi ve 5199 Sayılı Hayvanları Koruma Kanunu da esas alınmıştır.
- Çığdemim Hayvan Koruma Politikası

Tanımlar

Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet: Bir kişinin veya bir grubun cinsiyet, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği/ifadesi, cinsiyet karakteristiği sebebiyle maruz kaldığı ve onları orantısız şekilde etkileyen sözlü veya fiziki her tür ayrımcı şiddettir.

Toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin temelinde cinsiyete yüklenen kalıp yargılara veya rollere dayanarak kişiyi aşağılamak, değersizleştirmek, kişinin cinsiyet kimliğini tanınamak gibi ayrımcı yaklaşım ve tutumlar bulunmaktadır. Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet doğrudan

doğruya salt belli bir gruba ait kişilere yönelebileceği gibi; aynı zamanda görünüşte tarafsız olsa bile ağırlıklı olarak orantısız biçimde belirli bir kesime ait kişileri de olumsuz etkileyebilmektedir.

Siddet: İster kamusal ister özel yaşamda meydana gelsin; fiziksel, cinsel, psikolojik, dijital veya ekonomik zarar ve acı verilmesi sonucuna neden olan eylem veya eylemlerde bulunma tehdidi, zorlama veya özgürlüğün keyfi bir biçimde kısıtlanması da dahil olmak üzere toplumsal cinsiyete dayalı tüm şiddet eylemleridir.

Ayrımcılık: Yaş, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği/ifadesi, cinsiyet karakteristiği, toplumsal cinsiyet, ırk, renk, dil, din, mezhep, felsefi, siyasi veya başka tür görüş, ulusal veya sosyal köken, bir ulusal azınlıkla bağlantılı olma, mülk, doğum, sağlık durumu, engellilik, medeni hal, göçmen veya mülteci, sığınmacı veya benzeri statü, hemşehricilik gibi, herhangi bir temele dayalı olarak eşit davranma ilkesinin ihlaline neden olan her türlü davranıştır.

Mobbing: Kişiyi huzursuz etme, dışlama veya ihraç etme amacıyla uygulanan psikolojik baskılar olarak tanımlanır. Kişinin işini sabote etmek, hakkında dedikodu veya yanlış bilgiler yaymak, yokmuş gibi davranmak, gruptan izole etmek, e-postaya veya telefona rahatsız edici mesajlar bırakmak mobbing biçimleridir.

Cinsel Taciz: Fiziksel temas olmaksızın yapılan ve rızaya dayalı olmayan, cinsel içerikli söz, tavır veya diğer davranış biçimlerini içerir. "Süreklilik" ön koşul değildir. Niteliksel olarak ikiye ayrılır:

a) **Basit Taciz:** Şantaj unsuru taşımayan ancak hakaret içeren, rahatsız edici, istenmeyen ortamları yaratan hareketlerdir. Örneğin; laf atmak, cinsel içerikli şaka yapmak ve iltifatlarda bulunmak ya da argo sözcükler kullanmak, flört etmek için ısrarcı davranışlarda bulunmak, dijital ya da diğer pornografik materyal ile rahatsız etmek, görüntü paylaşmasını istemek, kişinin cinsel yaşamıyla ilgili sorular sormak veya dedikodu üretmek gibi. Basit tacizin, uyarılara rağmen sürekli olarak tekrarı halinde niteliği ağırlaşır.

b) **Nitelikli Taciz:** Şantaj ya da açık tehdit gibi fiillerle ortaya çıkan ve kişinin davranışlarını kontrol etmeye yönelik hareketlerdir. Kişinin mesleki konumunu suistimal etmesiyle ilgili olabileceği gibi, eşit statüde olanlar arasında da ağır taciz durumları gerçekleşebilir. Cinsel içerikli teklifi kabul etmediği hallerde kişinin iş hayatıyla ilgili bedeller ödeyeceğinin, kabul ettiği takdirde ise kazanç sağlayacağına açık olarak söylendiği veya ima yoluyla belirtildiği durumlarda da söz konusu olur.

Cinsel Saldırı: Kişinin bedeni üzerinde gerçekleştirilen ve rızaya dayalı olmayan her tür davranışla cinsel dokunulmazlığının ihlal edilmesidir.

Rıza: Kişinin kendisine yöneltilen bir söylem ya da eyleme karşın söz, tutum veya davranışa içkin ve etkin biçimde izin vermiş olmasıdır. Bir kere rıza verilmiş olması rızanın sürdüğü anlamına gelmez, rıza her zaman geri alınabilir. Unvan ve/veya mevki kullanılarak fiziksel ve/veya psikolojik güç kullanımı, tehdit, korku, baskı altına alma, gözdağı verme, hile ve kandırma ile alınan izin ya da sessiz kalma rıza olarak kabul edilemez. Özellikle olayın tarafları arasında ast-üst ilişkisi bulunması gibi iradeyi sakatlama riski içeren öğelerin öne çıktığı durumlarda, rızanın varlığı hassas biçimde ve toplumsal cinsiyet duyarlılığı içinde değerlendirilmelidir.

Rıza inşası; kişinin rıza göstermediği herhangi bir cinsel davranıştaki "hayır"ı, "evet"e çevirmek için kullanılan ve fiziksel zorlama içermeyen ısrar, manipülasyon, duygusal tehditler, ikna süreçleri (örneğin; hediyeler, maddi destek, ikram ve güvenceler), duygusal baskı, kişiye kendisini suçlu hissettirme ve benzeri yöntemlerin kullanılmasıdır.

Dijital Taciz: Teknolojinin olanaklarından faydalanmak suretiyle belirli bir kişiye veya belirli bir kişi hedef alınmaksızın belirli bir gruba yönelik, bu kişi veya kişilerle ilgili bir bilişim sistemine veya bilişim sistemindeki verilere ilişkin ya da bir bilişim sisteminin araç olarak kullanıldığı rahatsız ya da kontrol edici her türlü eylem ve işlemlerdir. Rıza alınmaksızın her türlü kişisel verinin kaydı bu kapsamdadır.

Israrlı Takip: Bir kişinin rızası dışında sürekli olarak özel veya kamusal alanı çevresinde bulunma, bekleme, yolda uzaktan ya da yakından izleme, kişinin kendisini güvende hissetmesini önleyecek şekilde korkutan ve kasıtlı bir biçimde tekrarlanan tehditkar her türlü davranış ile kişisel bilgilerini, günlük hayatını öğrenmek için fiziki ya da teknolojik araçlarla soruşturma ve elde edilen bilgileri taciz amacıyla kullanma gibi eylemlerdir.

Misilleme: Kişinin cinsel veya duygusal amaçlı teklifleri reddetmesi ya da tacize uğradığını düşünerek şikâyet etme yoluna gitmek istemesi/gitmesi nedeniyle intikam amacıyla iş hayatının, özel ve/veya kamusal alanının örtülü olarak veya açıkça zorlaştırılmasıdır. Misilleme, cinsel taciz ve/veya saldırı hakkında bildirim yapmak isteyen veya bildirim yapmış birine karşı uygulanır. Bir vakayı bildirmek isteyen tanıklara yönelik eylemler de misilleme olarak düşünülür.

Ödüllendirme Vaadi: Kişinin cinsel ya da duygusal amaçlı davranışı veya bu içerikteki bir teklifin kabulü durumunda ödül, dava dosyası, meslekle dolaylı ya da doğrudan bağlantılı çıkar, kazanç elde etmesini içeren her türlü ayrıcalık vaadinde bulunulmasıdır. Kişiye, cinsel ya da duygusal amaçlı davranışı ya da aynı içerikli bir teklifi kabul etmesi hâlinde kazanç sağlanacağını açık olarak veya ima yoluyla belirtmek, ödüllendirme vaadidir.

Nefret Söylemi: Irk, cinsiyet, yaş, ulus, din ya da cinsel yönelim, dil, politik görüş, sosyal sınıf, dış görünüm, fiziki veya zihinsel engel, meslek gibi konulara dayanarak, belirli bir grup ya da kişiye yönelik nefret ifadesi içeren veya bu kişilere şiddet uygulanmasını teşvik eden aleni konuşmadır.

Kesşimsellik: Cinsiyet, cinsel yönelim, sınıf, ırk, ulus, engellilik ve yaş/kuşak gibi kategorilerin birbirinden bağımsız kategoriler olarak ele alınamayacağını vurgulayan bir yaklaşımdır.

Çiğdemim Derneği toplumsal cinsiyet eşitliği, ayrımcılık ve şiddete karşı sıfır tolerans politikası:

1. Her türlü ayrımcılık, şiddet ve tacizden tamamen arındırılmış, insan onuruna yakışır, güvenli bir Dernek ortamı sağlamayı ve toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı bir şekilde, her türlü şiddet ve taciz karşısında sıfır tolerans tutumunu benimsemeyi taahhüt eder.
2. Çalışanlarının, gönüllülerinin, üyelerinin, tedarikçilerin ve yararlanıcılarının rahat, güvenli, ayrımcılıktan ve şiddetten uzak bir ortamda çalışabilmesi ve hizmet alabilmesi için gerekli tüm önlemleri alır.
3. Toplumsal cinsiyete duyarlı planlama, strateji geliştirme, veri toplama ve bütçeleme çalışması yapar. Karar alma mekanizmalarında ve komisyonlarda eşit temsil sağlar.
4. İletişim faaliyetlerinde ve tüm iletişim araçlarında ayrımcılıktan uzak bir dil kullanır.
5. İstihdam politikalarında toplumsal cinsiyet eşitliğini gözetir. Bu doğrultuda ücret eşitliği başta olmak üzere toplumsal cinsiyete duyarlı istihdam politikaları oluşturur.

6. Hedef grubunda yer alan kadınların ve kız çocuklarının güçlenmesi için toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına hizmet eden programlar tasarlar ve uygular.
7. Fiziksel, cinsel, psikolojik, ekonomik şiddet ile mobbing'i, cinsiyetçi ve baskılayıcı davranışları kabul etmez, desteklemez veya üstünü örtmez. Bu doğrultuda koruyucu ve önleyici politikaların yanı sıra etkin şikayet ve müdahale mekanizmaları oluşturur.
8. Her türlü doğrudan ve dolaylı ayrımcılığın karşısında durmayı ve bu konuda farkındalık yaratılmasına katkıda bulunmayı taahhüt eder.
9. Hayvanlar ve ekosisteme dahil tüm canlılara iyi ve duyarlı davranışlar gösterilmesi anlayışını benimser.

Bu politika ile uyumlu olarak Çiğdemim Derneği çalışanlarının, gönüllülerinin, üyelerinin, tedarikçilerinin ve yararlanıcılarının toplumsal cinsiyete dayalı şiddete ve ayrımcılığa maruz bırakılmaları, tanıklık etmeleri veya şüphelenmeleri durumunda faili şikâyet etme ve destek isteme hakları vardır. Bu kapsamda hazırlanan ve ekte yer alan yönerge ile tüm şikayet ve istekleri alır, değerlendirir ve ilgili adımlar atılır.

Cinsiyet Temelli Ayrımcılığın Önlenmesi Eğitime Yönelik Faaliyetler

- Şiddet ve tacizle mücadelede eğitimin önemine vurgu yapılarak, derneğe özgü, erişilebilir ve uygun formatta, ilgili tüm kişilerin hak ve sorumluluklarını içeren gerekli ve yeterli eğitim programlarının geliştirilmesi sağlanır.
- Söz konusu eğitimlere ilgili tüm yöneticilerin ve çalışanların katılımı sağlanır.
- Oryantasyon, eğitimlerine şiddet ve tacizin önlenmesine ilişkin konular dahil edilir.
- GYK üyelerine şiddet ve tacizle mücadele prosedürlerine ilişkin eğitimlerin verilmesi sağlanır.

İzleme ve Değerlendirme

- Her yıl veya gerekli görmesi halinde bir yılı beklemeden Politika Belgesi ve dernek uygulamaları TCE komisyonu ve yönetim kurulu tarafından gözden geçirilir.
- Politika Belgesi ve dernek uygulamalarının incelenmesi sürecinde mevcut düzenlemelerin güncelliğine ve herhangi bir eksiklik veya boşluk olup olmadığına odaklanılır.
- Politika Belgesi ve dernek uygulamalarının geliştirmeye ve değişime açık olması sağlanır.
- Politika Belgesi ve dernek uygulamalarının izleme ve inceleme aşamasının tarafsız, objektif ve tüm çalışanlar, yöneticiler ile diğer kişiler açısından eşit koşullar içermesi sağlanır.
- Politika Belgesi ve dernek uygulamalarının bir kopyasının tüm çalışanların görebileceği ve ulaşabileceği şekilde asılır ve yayınlanır.

NOT: Bu belge, STGM danışmanlığında, farklı kurumların politika belgeleri ve ilgili kaynaklar incelenerek hazırlanmıştır (Haziran 2024).